

סא א ב מיי פ"ו מהל' תפלה הלכה ה סמנ עשין יט עוש"ע אר"ח ס"ו ג ספיקא פ:

סב ג ד מיי וסמנ עש טוש"ע אר"ח ס"ו ו ספיקא פ:

סג ה מיי עש הלכה ה ג סמנ עש טוש"ע אר"ח ס"ו ו ספיקא פ:

סד ו ז מיי עש הל' ג ד ו [ו] סמנ עש טוש"ע אר"ח ס"ו מו ספיקא פ:

סה ח מיי פ"ג מהל' זית הל' ח סמנ עש טוש"ע אר"ח ס"ו ח ספיקא פ:

סו ט פ"ד מהלכות תפילין הל' ד סמנ עשין כב טוש"ע אר"ח ס"ו ס"ה ספיקא פ:

סז י מיי עש טוש"ע עש טוש"ע ו [וספיקא פ:]

סח כ מיי פ"ו מהל' תפלה הלכה י סמנ עשין יט טוש"ע אר"ח ס"ו ד ספיקא פ וס"ו מו ספיקא פ:

סחא ל מיי פ"ו מהל' ברכות הל' ג סמנ עשין כ טוש"ע אר"ח ס"ו ככ ספיקא פ:

ע טוש"ע אר"ח סמנ רל ספיקא פ:

אשר יצר את האדם בחכמה. בתנחומא ויצרא אלהים את האדם ל"ר צון בחכמה שהתקין מזונותיו וחמ"כ צראו היינו דלמר צנסהדרין צס"פ אחד דיני ממונות (דף נח.) לכך נצרא צערב שבת כדי שיכנס לקעודה מיד וע"כ יסדו אשר יצר את האדם בחכמה: **מפליא לעשות.** משום דלמרינן צצ"ר כי גדול אמה ועושה נפלאות אמה אלהים לצדק אדם עושה נאד אפילו יש צו נקב אחד מלא מחט סדקית הרוח יוצא ואינו יכול לשמור צו יין והקצ"ה צרא נקצים נקצים צאדם וסומר הרוח שאינו יוצא ממנו: **כי שמע קול תרנגולא** אומר ברוך שנתן לשכובי בינה להבחין. והוא הדין אפילו כי לא שמע דאין צרכה זו אלא להצמנה על הנהגת האורה שתרנגול מצחין והוא נהנה מן האור: **כי פרים סודרא על רישיה.** וה"ה לכל כובע ולכל כסוי ודוקא כשהנהגת אצל אס אינו נהנה בגון שהוא שוכב על מנתו לא יצרך לא זו ולא מלביש ערומים ולא צרכות כיוצא בהן כיון שלא נהנה כדמשמע צפרק שלישי דמגילה (דף כד:) גבי מי שלא ראה מאורות עיניו דכולי עלמא צעיי סיהנה מן האורה: **אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין.** כיון דמתלת הנחתו צוועו יש לצדק להניח אצל צל ראש מצדך על מנות ולא להניח שצדך התמיל והניח אחד מטה וצפ' הקומץ (מנחות לו.) וסס אמר לא קמ מצדך אחת סח מצדך שמים פ"ה דעל שמי התפילין קאמר דמצדך צרכה אחת על שמהין צלל סח צינתיים ודומק לומר ללא הוצרכו שמי צרכות ולהניח ועל מנות אלא כשסח ועצר עזייה. לכן פר"מ דעל של ראש שהיא גמרי מנוה ועיקר דיש צד ד' צמים ושי"ן מצדך על מנות אצל סח חוזר ומצדך שמים על של ראש וכן צשימושא רצח דגאונים ולפר"מ גבי סח מצדך שמים אס יניח של ראש לצד דאין מעכבין זה את זה שלא הזכיר הגמ' על של ראש צלצד מצדך שמים לפי שאין רגילות כלל להניח זה צלל זה דתפילין צי צר מצו שכיסוי (צ"מ ד' טו:) וכן פ"י רצינו תס צמשצותיו וכן רצינו אלחמן צסדר תקון תפלה שלו כתב כן: וכל

הנכנס לבית הכסא אומר התכבדו מכובדים קדושים משרתי עליון תנו כבוד לאלהי ישראל הרפו ממני עד שאבכם ואעשה רצוני ואבא אליכם אמר אבוי לא לימא אינש הכי דלמא שבקי ליה ואזלי אלא לימא בשמרוני שמרוני עזרוני סמכוני סמכוני המתינו לי המתינו לי עד שאבכם ואצא שכן דרכן של בני אדם יכי נפיק אומר ברוך אשר יצר את האדם בחכמה וברא בו נקבים נקבים חללים^א חללים גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאם יפתח אחד מהם או אם יסתם אחד מהם אי אפשר לעמוד לפניך ואי מאי חתים אמר רב רופא חולים אמר שמואל קא שוינהו^ב אבא לכולי עלמא קצירי אלא רופא כל בשר רב ששת אמר מפליא לעשות^א א"ר פפא הלכך דגמרינהו לתרוייהו רופא כל בשר ומפליא לעשות^ב ההנכנס לישן על מטתו אומר משמע ישראל עד והיה אם שמוע ואומר ברוך המפיל חבלי שינה על עיני ותנומה על עפעפי ומאיר לאישון בת עין יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתשכיבני לשלום ותן חלקי ו^א בתורתך ותרגילני לידי עבירה ואל תביאני לידי חטא ולא לידי עון ולא לידי וישלוט בי יצר טוב ואל ישלוט בי יצר הרע ותצילני מפגע רע ומחללאים רעים ואל יבהלוני חלומות רעים והרהורים רעים ותהא מטתי שלמה לפניך והאר עיני פן אישן המות ברוך אתה ה' המאיר לעולם כולו בכבודו כי מתער אומר אלהי נשמה שנתת בי טהורה אתה יצרתה בי אתה נפחתה בי ואתה משמרה בקרבי ואתה עתיד ליטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד לבא כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי רבון כל העולמים אדון כל הנשמות ברוך אתה ה' המחזיר נשמות לפגרים מתים כי שמע קול תרנגולא לימא ברוך אשר נתן לשכובי בינה להבחין בין יום ובין לילה כי פתח עיניה לימא ברוך פוקח עורים כי^א תריץ ויתב לימא ברוך מתיר אסורים כי לביש לימא ברוך מלביש ערומים כי זקיף לימא ברוך זוקף כפופים כי נחית לארעא לימא ברוך רוקע הארץ על המים כי מסגי לימא ברוך המכין מצעדי גבר כי סיים מסאניה לימא ברוך שעשה לי כל צרכי כי אסר המייניה לימא ברוך אוזר ישראל בגבורה כי פרים סודרא על רישיה לימא ברוך עוטר ישראל בתפארה^ב כי מעטף בציצית לימא ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו להתעטף בציצית^ב כי מנח^א תפילין אדרעיה לימא ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין^ב כי משי ידיה לימא ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות תפילין^ב כי משי אפיה לימא ברוך המעביר חבלי שינה מעיני ותנומה נטילת ידים כי משי לימא ברוך המעביר חבלי שינה מעיני ותנומה ואל תביאני לא לידי חטא רע ודבקני ביצר טוב ובחבר טוב בעולמך ותנני היום ובכל יום לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי ותגמלני חסדים טובים ברוך אתה ה' גומל חסדים טובים. חייב אדם לברך והמטיב כך מברך על הרעה הטוב והמטיב על התנן על בשורות טובות אומר הטוב והמטיב על בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת אמר רבא לא נצרכה^א אלא לקבלינהו בשמחה אמר ר' אחא משום ר' לוי מאי קרא^א חסד ומשפט אשירה לך ה' אומרה אם חסד אשירה ואם משפט אשירה רבי שמואל בר נחמני אמר מהכא^ב בה' אהלל דבר באלהים אהלל דבר בה' אהלל דבר זה מדה טובה באלהים אהלל דבר זה מדת פורענות רבי תנחום אמר מהכא^ב כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא ורבנן אמרי מהכא^ד ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך אמר רב הונא אמר רב משום רבי מאיר וכן תנא משמיה דר' עקיבא^ב לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעביד רחמנא לטב עביד כי הא דרבי עקיבא דהוה קאזיל באורחא מטא להדיא מתא בעא אושפיזא לא יהבי ליה אמר כל דעביד רחמנא^א לטב אזל ובת ברבא והוה בהדיה תרנגולא וחמרא ושרגא אתא זיקא כבייה לשרגא אתא שונרא אכליה לתרנגולא אתא אריה אכליה לחמרא אמר כל דעביד רחמנא לטב ביה בליליא אתא גייסא שבייה למתא אמר להו לאו אמרי לכו כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא הכל

הפכדו וכו'. אל המלאכים המנויים אותו הוא אומר שנאמר כי מלאכיו יזוה לך (תהלים סא): **שאם יפתח אחד מהם.** מן החללים כגון הלצ או הכרס או המעים: **או אס יספס אחד מהם.** מן הנקצים הפתומים כגון הפה או החוטם או פי הטבעת. יפתח קאי לחללים יספס קאי לנקצים: **קלירי חולים:** רופא כל צער. כנגד הליאה שהיא רפואת כל הגוף: **ומפליא לעשות.** כנגד שהגוף תלול כמו נאלד והנאלד הזה אס יש צו נקב אין הרוח עומד צמוכו והקצ"ה צרא את האדם בחכמה וצרא צו נקצים נקצים הרבה ואעפ"כ הרוח צמוכו כל ימי חייו וזו היא פליאה ומכמה: **וספא מטסי שלמה.** שלל היא פסול ורשע צורעי: **לשכו.** תרנגול דליכא דוכמא דקרו לתרנגול שזוי כדלמרינן צצ"ה (דף ס.) הכי גרסי' **אינימא נכס שמצדך על הטובה הטוב והמטיב כך מצדך על הרעה טובט והמטיב והסגן על שמועות רעות אומר ברוך דיין האמת:** לקבלינהו צשמחה. לצדך על מדת פורענות צלצד שלס: אלהים. לשון דיין כמו עד האלהים יצא דבר שניהם (שמות כב): **וצם צדצרא.** ולן צשדה: **הוט צשדה** תרנגולא. להקילו משנתו: הכל

א) וגימט הרי"ף ור"ש הלולים ועי' ב"י הר"מ, ב) נפירוסו מתנא בש"י לעיל מו. ד"ה אלו, ג) לעיל עו. ד) ועי' ברא"ש פירוש, ה) נעמי"ש על הגליון מנחם סב, ו) נמנו"ל. ז) נבלאים אהלל דבר בה' אהלל דבר כי אלא בקרא וכן צרה אלפס העמוק על נכון, ח) נפענת חל, ט) נפול

תורה אור השלם

1. לךוד ממזור חסד ומשפט אשירה לך ?
2. באלהים אהלל דבר בה' אהלל דבר: תהלים נו יא
3. כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא: תהלים קטו ג
4. ויאמר ערם יצאתי מבטן אמי וערם אשוב משמן יין נתן ויין לקחתי שם ה' מברך: איוב א כא

הגהות הגר"א

[א] נבי' לממד לפניך. י"ב אפי' עשה א: [ב] שם ותן חלקי כו'. י"ב וזו היא מוספת של ר"ע גאון:

מוסף רש"י

קא שוינהו אבא. שמואל היה קורא לרב אצל לכתובו (ע"י טו.) להניח תפילין. דעל די' מתמיל להניח (מנחות לו.) על מצות תפילין. דעכפוי גומר אם המנוה (טו.)

